

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisu

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

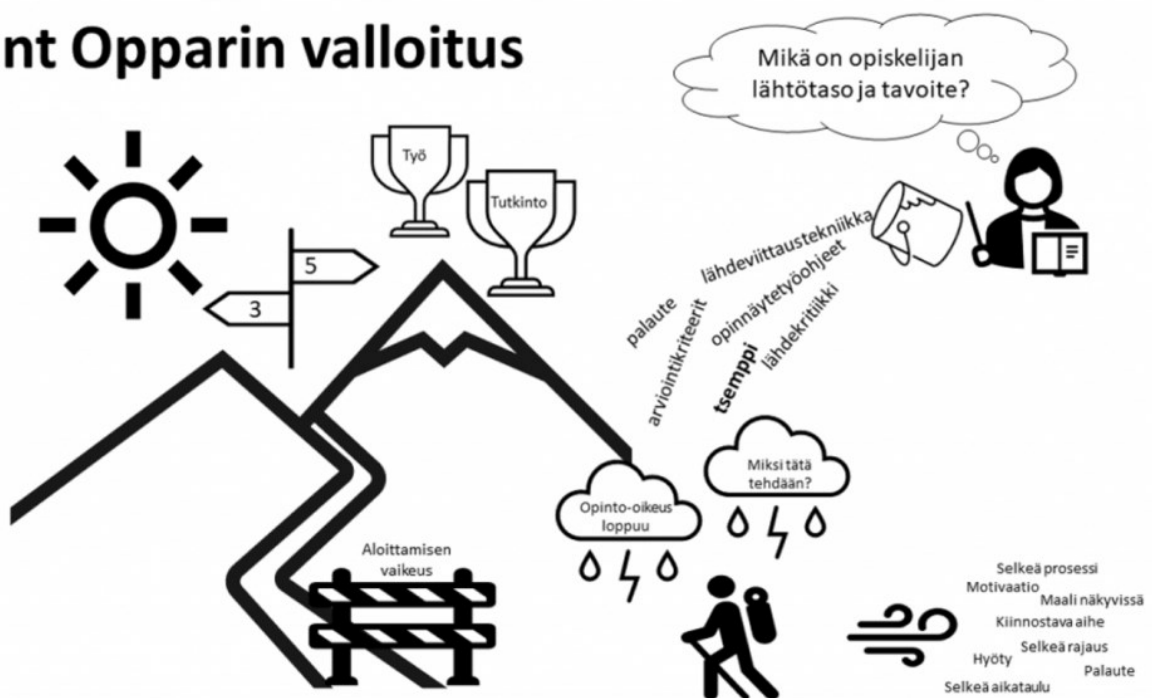
Lohiniva, M. & Rönkkö, S. 2022. Mount Oppari – p***a reissu, mutta tulipa tehtyä! Oamk Journal 151/2022. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022101161516>

Mount Oppari – p***a reissu, mutta tulipa tehtyä!

11.10.2022 - Lohiniva Meija, Rönkkö Sanna

Opinnäytetyö on opiskelijalle parhaassa tapauksessa opintojen huipentuma. Siinä pääsee näyttämään kaikkea hienoa opintojen aikana opittua, ja sitä on mukava esitellä töitä hakiessa potentiaalisille työnantajille. Toisinaan taas opinnäytetyö voi olla se pelottava pakollinen paha: Mount Oppari, vuori, jolle on kiivettävä. Aina ei oikein edes ymmärretä, miksi kiivetään. Rinkassa on opintojen aikana kertyneitä ammattiosaamiseen liittyviä taitoja ja tietoja sekä opinnäytetyötä tukevaa osaamista. Huipulla hämmöttää palkintona valmistuminen ja työelämä, mutta matkan varrella voi ilmaantua huonoa säätä ja odotettua jyrkempiä nousuja.

Mount Opparin valloitus

Opinnäytetyöprosessia voidaan ajatella vuorenvalloitukseen verrattavissa olevana urakkana (kuvio avautuu isommaksi klikkaamalla).

Pääsimme Ohjauksella hyvinvointia -hankkeen puitteissa osallistumaan neljästä webinaarista koostuvaan opinnäytetöiden ohjaajille suunnattuun [koulutukseen](#), jonka parasta antia haluamme jakaa tässä blogikirjoituksessa. Koulutuksen

pedagogisena vastuuhenkilönä toimi professori **Juha T. Hakala**, ja puhujakaarti koostui eri korkeakoulujen asiantuntijoista: **Liisa Vanhanen-Nuutinen** (Haaga-Helia), **Helena Hatakka** (LAB-ammattikorkeakoulu), **Kari Salonen** (Turun AMK), Juha T. Hakala, **Heli Katajamäki** (Vaasan yliopisto), **Eveliina Korpela** (Metropolia AMK), **Pekka Räihä** (Tampereen yliopisto) ja **Tarja Kupiainen** (Karelia AMK). Koulutuksessa käsiteltiin AMK- ja YAMK-opinnäytetöitä, mutta tässä kirjoituksessa keskitymme AMK-töihin.

Miksi kiivetä vuorelle?

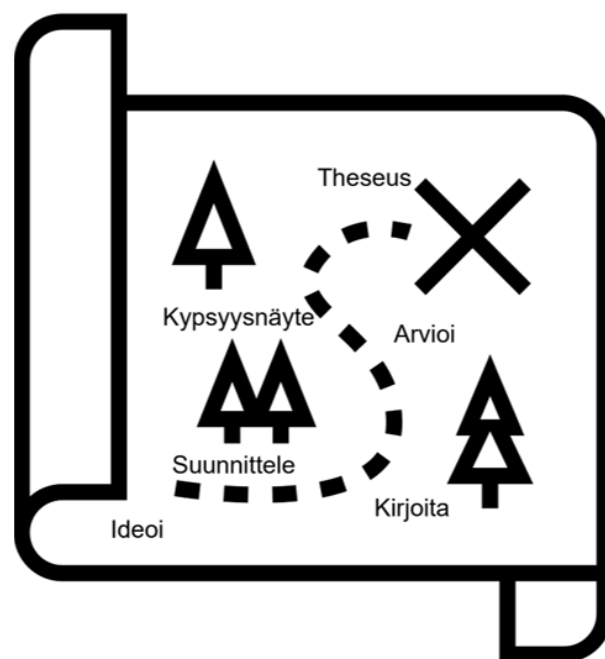
Ilmiselvin syy opinnäytetyön tekemiselle on se, että se on edellytys valmistumiselle. Valitettavan usein opinnäytetyö on opintojen viimeistelyvaiheen pullonkaula. Opiskelijan motivaatio voi tässä vaiheessa olla jo hieman hiipunut. Opinnäytetyö nähdään vain pakollisena pahana, joka viivästyttää valmistumista ja työelämään siirtymistä. Ehkä ollaan jo ensimmäisessä jännittävässä oman alan työpaikassa ja työtehtävät kiinnostavat paljon enemmän kuin mukatieteellinen tutkielma.

Osa pohtii, minkä vuoksi ammattikorkeakouluopiskelijan pitäisi kirjoittaa tieteellistä tekstiä, jos ei aio jatko-opintoihin tai tutkijaksi. Eikö riittäisi, että tekee käytännön kehittämistyön? Tähän on yhdeksi ratkaisuksi kehitetty erilaisia opinnäytetyön muotoja, kuten päiväkirja- ja videomuotoinen opinnäytetyö. On tärkeää muistaa, että AMK-opinnäytetyö on eri asia kuin gradu, eikä sitä pitäisi käsitellä ja ajatella ”pikkugraduna”.

Voidaan ajatella, että opinnäytetyö kiinnittää opiskelijan oman alansa kulttuuriin. Opiskelijan kannalta yksi konkreettinen opinnäytetyöhön kannustava seikka on se, että hyvin usein opinnäytetyön toimeksiantaja on opiskelijan ensimmäinen työnantaja. Opinnäytetyöhön voi liittyä myös voimakkaita tunteita. Se on siirtymäriitti opiskeluajasta työelämään ja opiskelijaidentiteetistä luopuminen voi jännittää, pelottaakin.

Mitä pakata rinkkaan?

Opintojen tulisi valmistaa opiskelijaa opinnäytetyötä varten ja tarjota sen tekemiseen tarvittavat eväät. Opinnäytetyössä tarvittavia taitoja harjoitellaan esimerkiksi viestintä-, tutkimus- ja kirjoittamisopintojaksoilla. Näitä taitoja tulisi integroida myös muuhun opetukseen. Taitojen lisäksi on tärkeää, että opiskelijalla on kirkas kuva siitä, mitä tehdään, miksi ja miten. Selkeä opinnäytetyöprosessi on tärkeää niin opiskelijan kuin ohjaajan kannalta. Opinnäytetyöprosessikuvauksessa, kartassa, tulisi olla merkittynä välietapit ja viitoitettu reitti niihin.

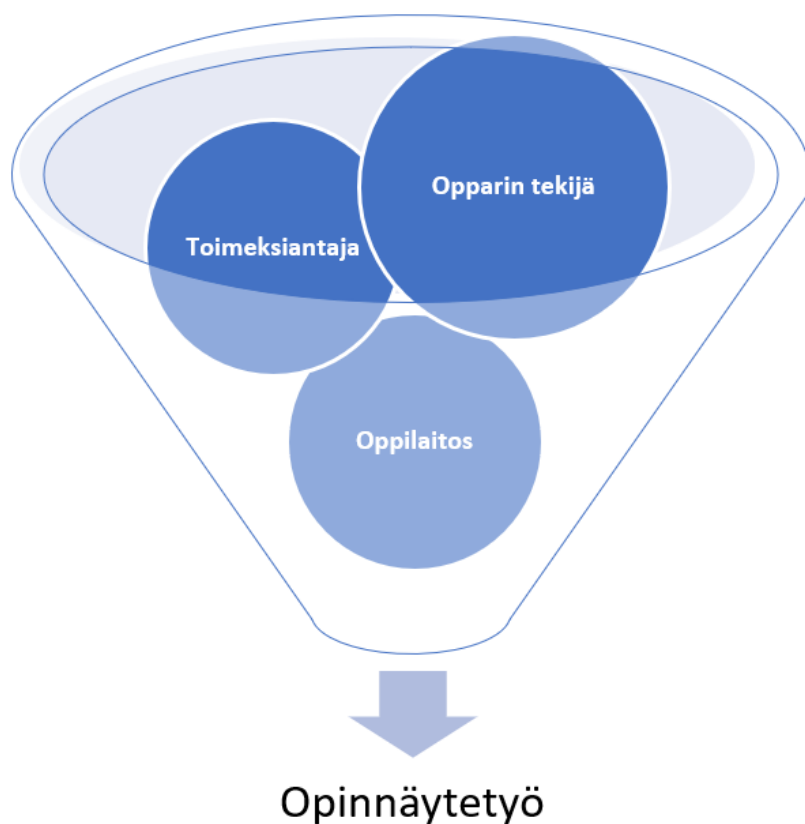
Kartta on oleellinen apuväline matkalla kuin matkalla.

Opinnäytetyöntekijän motivaatio on tärkein eväs repussa. Motivaatioon vaikuttaa positiivisesti se, että opiskelija ymmärtää sen, miksi työtä tehdään. Myös aiheen tulisi olla itseä kiinnostava, jotta sitä jaksaa tehdä. Kannattaa muistaa, että aihetta voi aina vaihtaa! Ei kannata liikaa surkutella hukkaan mennyttä työtä, jos aiheen vaihdolla saa uutta intoa työhön. Työn aloittamisen vaikeus on yksi tyypillisimmistä haasteista opinnäytetyöstä. Saako työn pakotettua alkuun ulkoisilla motivaattoreilla, esimerkiksi lupaamalla, että maksat kaverille 100 euroa, jos et ole saanut opinnäytetyötäsi edistettyä seuraavan viikon aikana?

Ketä mukana matkalla?

Opinnäytetyön ohjaaja on yleensä se itsestäänselvin matkakumppani, mutta ei toki ainoa tuki opinnäytetyön tekijälle. Muita tukijoita opinnäytetyöprosessissa ovat esimerkiksi kielen ohjaaja, kirjaston henkilökunta, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja yhteistyökumppanit. Opinnäytetyöntekijät ovat isona ryhmänä opintopsykologin asiakaskunnassa.

Opinnäytetyötä kuvataan usein opiskelijan, ohjaajan ja toimeksiantajan väliseksi kolmikantayhteistyöksi. Joskus tähän kuvioon tuodaan neljänneksi osapuoleksi vielä opiskelijayhteisö, esimerkiksi vertaisarvioijana toimiva opiskelijakollega. Olisi tärkeää, että kaikki osapuolet vetäisivät yhtä köyttä ja tietäisivät tavoitteet. Toimeksiantajan edustajan osallisuus on tärkeää paitsi opinnäytetyöntekijän, myös korkeakoulun kannalta. Osa korkeakouluista on ottanut käytännön, että toimeksiantajan edustaja on mukana aloituspalaverissa ja loppuseminaarissa, jotta kolmikantayhteistyötä saadaan vahvemmaksi.

Opinnäytetyö on kolmikantayhteistyötä, jossa on mukana opinnäytetyöntekijä, toimeksiantaja ja oppilaitos.

”Kaikkihan me ollaan opinnäytetyö tehty” -ajatus kiteyttää sen, että kaikilla meillä on kokemusta opinnäytetyön ohjauksesta. Jos ei ohjaajana, niin vähintäänkin ohjattavana. Jokainen opinnäytetyöprosessi on omanlaisensa, ja jokaisen tekijän ohjauksen tarve on erilainen. Ohjaajana on hyvä tiedostaa omat aiemmat kokemuksensa ja miten ne mahdollisesti vaikuttavat omaan työskentelyyn ohjaajana.

Myös ohjaaja tarvitsee tukea tehtäväänsä. Ohjausta mietittäessä voidaan pohtia myös, kuinka ohjaajia ohjataan. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että ohjaukseen on riittävästi resursseja ja siihen saa kattavan perehdytyksen. Monesti opinnäytetyöohjaus on yksinäistä työtä, jolloin ohjaaja helposti sokeutuu, eikä linja välttämättä ole yhtenäinen organisaation sisällä niin ohjauksen kuin arvioinninkaan osalta. Linjan yhtenäistämistä voisi edesauttaa esimerkiksi kollegiaalisilla keskusteluilla ja pariohjauksella. Arviointia helpottaa, kun saa toisen mielipiteen. Myös rajapinta opiskelijan kanssa säilyy rauhallisempana pariohjauksessa.

TAULUKKO 1. Opinnäytetyön tekijöiden ja opinnäytetyön ohjaajien näkemyksiä toimivista tuen muodoista.

Teema	Opiskelija	Ohjaaja
Aihe	Saa valita aiheen itse On kiinnostunut aiheesta ja motivoitunut omalle koulutuslalle sopiva Selkeä rajausta toteutuksen maaliin viimeiseksi	
Yksin vai yhdessä?	Voi tehdä yksin tai yhdessä	
Työelämä-yhteys	Hyöty työelämälle Kokee tekevänsä tärkeää työtä yhteistyökumppanin näkökulmasta	Pariohjaus
Aikataulut	15 opintopisteen työ tarpeeksi lyhyelle ajalle Selkeä aikataulu pitää motivaatiota yllä	Ajallinen tiivistäminen tukee ohjausresurssien tehokasta käyttöä. Resurssia ei tarvitse jakaa usealle lukukaudelle

Prosessi	Mahdollisimman selkeästi kuvattu ja yksinkertainen prosessi Prosessin kuvaus on helposti löydettävissä	Selkeä ja yksinkertainen prosessi
Materiaalit	Opinnäytetyöhön liittyvät materiaalit helposti löydettävissä	
Resurssi		Sopiva määrä ohjattavia töitä
Tuki		ohjaajien yhteiset tapaamiset perehdytys uusille ohjaajille

LAB-ammattikorkeakoulussa ohjaajien yhteistoimintaa on tuotu opinnäytetyöprosessiin siten, että suunnitteluvaiheessa opinnäytetyön laittaa alulle eri henkilö kuin opinnäytetyön varsinainen ohjaaja. Suunnitteluvaiheen jälkeen opinnäytetyö vaihdetaan saattaen ohjaajalle.

Kartta ja ”hyvää matkaa” – vaiko kenties sherpa?

Joskus ohjaaja voi päätyä pohtimaan, mikä on liikaa ohjausta ja mikä taas liian vähän. Miten opiskelijaa voisi parhaiten auttaa pääsemään vuorelle ilman, että työ tehdään hänen puolestaan? Ohjataanko kaikkia opiskelijoita huipulle vai riittäisikö osalle ensimmäinen näköalapaikka? Kuka työtä tekee ja kenelle? Paraneeko työ ”väkisinohjaamalla”?

Ohjaajan kunnianhimo voi joskus tulla opiskelijan tavoitteiden tielle. Erään ohjaajan sanoin: ”Minun ohjauksessani ei alle kolmosen töitä synny.” Hyvää työtä on helppo ohjata, mutta kolmosenkin työ on ihan hyvä ja riittävä. Opiskelijan lähtötilanteen ja tavoitteiden ymmärtäminen auttaa ohjauksen suunnittelussa. Onko ohjaajan tarkoitus antaa opinnäytetyöntekijälle kartta ja toivottaa hyvää matkaa vai toimia sherpana matkan ajan kantaen kaiken taakan?

TAULUKKO 2. Opinnäytetyöohjaus on tasapainoilua liian vähäisen ja liian vahvan tuen välillä (lähde: Helena Hatakan luento).

Liian vähän tukea	Opinnäytetyön tekijä kokee jäävänsä yksin. Opiskelija ei osaa hyödyntää saamaansa ohjausta, koska palaute on luonteeltaan pysäyttävää. Opinnäytetyötä eteenpäin vievien ratkaisujen tekeminen on hankalaa. Opinnäytetyön tekijä ei osaa ottaa itse vastuuta prosessista. Koko prosessi saattaa pitkittyä, koska opiskelija kokee sen hankalaksi. Motivaatiopula.
Sopivasti tukea	Opiskelija on oman opinnäytetyöprosessinsa omistaja. Hän osaa hyödyntää saamansa tuen ja ohjauksen. Osaa tehdä itsenäisiä päätöksiä ja perustella ne. Ohjaajan ja opiskelijan vuorovaikutus on tasapainossa. Ohjaaja antaa vaihtoehtoja ja tukee opiskelijaa luottamaan omiin ratkaisuihinsa.
Liian ”vahvaa” tukea	Ohjaaja antaa suoria ratkaisuja ja neuvoja. Ohjausprosessissa päätetään opiskelijan puolesta -> opiskelija kyseenalaistaa omat päätöksensä, ei ohjaajan ehdotuksia. Opinnäytetyön tekijä ei opi ottamaan vastuuta omasta opinnäytetyöprosessistaan. Tuntuu, että työ on ohjaajan ”päättämä”. Opiskelija ei osaa itsenäisesti hyödyntää ohjausta ja tukea.

Ohjaajan tarjoaman tuen määrään vaikuttaa luonnollisesti myös ohjaajalla käytettävissään oleva resurssi. Tuntimäärä opiskelijaa kohden ei ole päätähuimaava, mutta sen riittävyyttä pystyy usein venyttämään, jos ohjattavissa on eri tarpeisia tekijöitä. Huonolla tuurilla ohjaajalle sattuu useita paljon ohjausta vaativia tai haluavia opinnäytetyöntekijöitä. Silloin joudutaan miettimään, miten ohjausresurssi saadaan riittämään.

Ohjaajat ovat myös vuorovaikutustavoiltaan erilaisia. Ohjaaja voi olla ohjeistaja eli osaamisen odottaja, mentori eli autoritäärinen painostaja, vastuuttaja eli kontrolloija tai tilanteeseen sopeutuja eli ei-tilannesidonnainen ohjaaja. Toisen luokittelun mukaan taas kuuntelija, sanoja, ymmärtäjä, kontrolloija tai kanssakulkija.

Ohjaajan antamalla palautteella on useita eri merkityksiä. Opiskelijalle se voi olla puhtaasti suoriutumisinformaatiota, mutta myös voimaannuttaja. Ohjaajan tsemppi koetaan erityisen tärkeäksi loppuvaiheessa. Kirjoittaminen on usein se, mikä

aiheuttaa opiskelijalle päänvaivaa. Kirjoittamisen prosessi ja kirjoituskulttuuri eivät ole välttämättä kovinkaan tuttuja. Mallikirjoittaminen on yksi tapa helpottaa kirjoittamista. Opiskelijan ja ohjaajan välillä on oltava dialogisuutta, välittämistä ja oikeudenmukaisuutta.

Ohjaajalle ohjaaminen kuuluu työtehtäviin ja on siten velvollisuus. Palaute menee paremmin perille, jos käytetään henkilökohtaista palautetta geneeristen fraasien sijaan. Tämä näyttäytyy opiskelijalle ohjaajan välittämisenä – ohjaaja on oikeasti vaivautunut perehtymään asiaani ja antamaan siitä palautetta.

Erään opiskelijan lausahdus ”ohjaajan palautteen tarkoituksena herättää kaikki opiskelijan potentiaali” on kunnianhimoinen, mutta tavoittelemisen arvoinen. Dialogin avulla ohjaaja voi tunnustella, tarvitseeko opiskelija enemmän ohjausta muoto- vai sisältöseikkoihin. Osa opinnäytetyöntekijöistä ei halua lainkaan palautetta. Joskus tavoitteena on ainoastaan saada työ hyväksytysti läpi. Jos opiskelija tietää, että palautteessa ei ole mitään mukavaa kuultavaa ja itsellä ei ole resursseja niihin reagoimiseen, on palaute oikeastaan kaikkien ajan haaskausta. Palautteessa olisi hyvä muistaa tulevaisuusorientaatio: ”Teit tämän hyvin tässä, jatkossakin kannattaa tehdä niin.”

Huonon sään sattuessa

Vuorelle kavutessa tulee yleensä myös mutkia matkaan ja myrsky saattaa yllättää. Epäonnistumiset voi kääntää onnistumisiksi ja oppimiskokemuksiksi. Kertomalla avoimesti, mikä meni pieleen ja keskittymällä kokonaisuuteen, mokakin voi olla matkan varrelta löytynyt aarre.

Tavoitteet voivat ja saavat muuttua myös matkan varrella, jos vaikkapa elämäntilanne muuttuu tai tulee jotain yllättäviä vastoinkäymisiä, eivätkä resurssit riitä aiemmin asetettuun tavoitteeseen. Viisas vuorikiipeilijä tunnistaa, milloin ei enää kannata pyrkiä vuoren huipulle, vaan on järkevämpää palata basecampiin.

Miten reissu meni ja saavutettiin määränpää? Päästiinkö huipulle? Selvittiinkö hengissä?

Erityisesti arviointi aiheuttaa usein ohjaajalle päänvaivaa. Arvioinnissa on hyvä muistaa, mitä arvioidaan – ei arvioida opiskelijaa tai hänen ammatti-identiteettiään. Koko arvosanaskaalan tulisi olla käytössä arvioinnissa. Miten ohjauksen määrä vaikuttaa arviointiin, jos opiskelijoille annetaan tavoitteista riippuen eri määrä ohjausta? Vai onko kaikille annettava niin paljon ja voimakasta ohjausta, että päästään vähintään kolmoseen?

Arvioinnissa arviointikriteerit ovat ensisijaisen tärkeitä jo oikeussuojankin vuoksi. Kriteerien tulisi olla selkeät, läpinäkyvät ja yksiselitteiset. Arvioinnin tukipilareita ovat tutkintosääntö, arviointikriteerit, kolmikantatarkastelu, laadunvarmistus ja palaute opiskelijoilta, toimeksiantajilta ja AVOP-kyselyistä. Eettiset asiat, kuten plagiointi, tulee myös ottaa huomioon. Entä sitten pari- ja ryhmätöiden arviointi, kuinka niistä saadaan jokaiselle oikeudenmukainen? Tässä voidaan apuvälineinä käyttää vertais- ja itsearvioita ja sitä, että tekijöiden osuudet on dokumentoitu riittävän tarkasti. Olisi hyvä, jos ohjaajan ei tarvitsisi tehdä arviointia yksin!

Mitä voisimme oppia koulutuksesta?

Miten Mount Opparin valloituksesta saisi kokemuksena otsikon kuvaamaa tilannetta mukavamman matkan? Miten voisimme ohjaajina auttaa opinnäytetyöntekijää nauttimaan matkasta, ihaillemaan maisemia ja huonon sään sattuessa olemaan ylpeä saavutuksesta, joka oli siihen tilanteeseen paras mahdollinen, riittävän hyvä.

Omaan työhön koulutuksen antia peilattessamme jäimme miettimään erityisesti arviointia, ohjaajien tukea ja opinnäytetyön merkityksellisyyttä. Onko kaikille ohjaajille selvää, mitä arviointisäännössä ja opintosuunnitelmassa sanotaan opinnäytetyöhön liittyen? Mikä on yhteinen linjamme? Miten arvioinnin laatu varmistetaan? Voitaaisiinko esimerkiksi ottaa käyttöön kaksi arvioijaa ainakin ykkösen ja vitosen töille, kuten osassa korkeakouluista? Vai kaikille kaksi arvioijaa?

Tehostaisiko ohjaustyötä LAB-ammattikorkeakoulun malli, jossa varsinainen ohjaaja saa työn ohjattavakseen vasta siinä vaiheessa, kun se on jo laitettu kunnolla alkuun?

Osa Oulun ammattikorkeakoulun yksiköistä on esimerkiksi luopunut opinnäytetyöseminaareista kokonaan, jolloin joissakin tapauksissa opinnäytetyötä ei ohjaajaa lukuun ottamatta lue kukaan muu. Lisäisikö opinnäytetyön merkityksellisyyttä se, että se pitäisi (tai sen saisi) edes joskus jollekin esitellä? Miten välitetään opiskelijalle tunne, että opinnäytetyöllä on merkitystä, jos se ei aina ole kaikille ohjaajillekaan selvää? Voisiko toimeksiantajan ottaminen mukaan seminaareihin ja muutenkin opinnäytetyöhön vahvemmin lisätä merkityksellisyyden tunnetta? Usein toimeksiantaja ja ohjaaja voivat jäädä toisistaan täysin irrallisiksi entiteeteikseen.

Ja viimeisenä kysymyksenä: onko nykymuotoinen opinnäytetyö mielekäs ja tarpeellinen ammattikorkeakoulussa?

Lohiniva, Meija, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Informaatioteknologian yksikkö

Rönkkö, Sanna, lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Liiketalouden yksikkö

Ohjauksella hyvinvointia (OHJY) -hanke (2021–2023) edistää korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä sekä tarjoaa henkilöstölle konkreettisia välineitä opiskelijoiden tukemiseen. Mukana on 11 korkeakoulua, opiskelijakuntaa ja järjestöä ympäri Suomea.

METATIEDOT

Tyyppi: Blogi

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 151/2022

Julkaisuvuosi: 2022

Tekijätiedot: Lohiniva Meija, Rönkkö Sanna

Oikeudet: CC BY-SA 4.0

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022101161516>

Tiivistelmä: Edellytyksenä ammattikorkeakoulusta valmistumiselle on opinnäytetyön tekeminen. Ohjaajalla on tässä prosessissa tärkeä rooli. Jokainen ohjaaja tekee ohjaustyötä omalla tavallaan ja annettujen resurssien puitteissa. Parhaimmillaan opinnäytetyö on opintojen huipentuma, pahimmillaan pakollinen vuori, jonka valloitus tuntuu mahdottomalta. Opinnäytetyön tekijän, ohjaajan ja toimeksiantajan yhteistyön sujuessa työt valmistuvat asetetuissa aikatauluissa.